

Energi:

Motion 304: Nya ägardirektiv till Vattenfall.

Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda att staten måste ta sitt ansvar för Vattenfall. Statliga Vattenfall bör krävas på en omställningsplan som visar hur de ska fasa ut all fossil energi och snarast ställa om till en 100 % förnybar energiproduktion. Avvecklingen av alla fossila bränslen bör ske via stängning av kolkraftverken och ej via försäljning.

Bakgrund

Vattenfall är till 100 % ägt av svenska staten och det är den svenska regeringen som, genom bland annat ägardirektiv, styr företagets satsningar. Nuvarande och föregående regeringar har låtit Vattenfall bli det ohållbara och klimatförstörande företaget som det är idag.

Problem

Vattenfall hade under 2013 utsläpp på 88,4 miljoner ton koldioxid vilket ska jämföras med utsläppen från hela Sverige som under 2011 låg på 49 miljoner ton koldioxid. Samtidigt som Vattenfall alltså redan nu har nästan dubbelt så stora utsläpp som Sverige så planeras fem nya brunkolsgruvor i östra Tyskland. De nya gruvorna innehåller totalt 1,2 miljarder ton brunkol vilket motsvarar lika mycket koldioxid. Svenska politiker kan aldrig påstås ta ett klimatansvar så länge de inte gör något åt Vattenfalls enorma utsläpp.

Lösningar

Den svenska regeringen bör så snart som möjligt ge Vattenfall nya ägardirektiv som innebär att:

- Vattenfall omedelbart ska starta en offensiv och ambitiös omställning med slutmålet 100% förnybar energi.
- Vattenfall inte under några omständigheter får sälja några kolkraftverk eller brunkolsfält.
- Vattenfall inte får investera i något annat än förnyelsebart.
- Vattenfall i dialog med berörda intressenter (bl a Tysklands och Danmarks regeringar) ska identifiera vägar fram mot skyndsamt avveckling av alla fossila bränslen.

Författare: Emma Petersson, Christian Gertzén, Lars Almström, Doris Norrgård Almström.

Ekonomi:

Motion 303: Förändra reglerna för AP-fonderna.

Våra gemensamma pensionspengar måste bidra till klimatomställningen istället för att fördröja den. De svenska AP-fondernas ägardirektiv måste revideras så att statliga pensionsfonder upphör att investera i företag med storskaliga utsläpp av koldioxid, såsom kol-, olje- och fossilgasbolag. Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda att de ska fatta beslut om följande:

- *Ägardirektivet ska tydliggöra att investeringar ska ske i enlighet med internationella klimatmål.*
- *AP-fonderna ska inte göra några nyinvesteringar i kol, olja eller fossilgas.*
- *AP-fonderna ska avveckla befintliga investeringar i fossilindustrin inom 5 år.*
- *AP-fonderna ska investera i omställningen till hållbara och klimatneutrala samhällen, vilket bland annat innebär utbyggnad av förnybar energi och energieffektiviseringar.*
- *I de fall AP-fonderna saknar resurser att göra ett aktivt påtryckningsarbete på företag som bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter och miljöbrott ska man sälja av placeringarna i dessa företag.*

Bakgrund

Första, andra, tredje, fjärde och sjunde AP-fonden har tillsammans andelar i 133 av världens 200 mest koldioxidintensiva kol-, olje- och gasföretag. Värdet av dessa fossilinvesteringar uppgår till 32 miljarder kronor. Bland AP-fondernas investeringar finns bolag som Exxon Mobil, Chevron och Total.

Om AP-fondernas andel av dessa bolags olja, kol och gas skulle utvinnas och utnyttjas, släpps 625 miljoner ton koldioxid ut atmosfären, enligt en kartläggning gjord av WWF.

Vi måste lämna minst 80 procent av världens funna fossila tillgångar under marken om vi ska ha en chans att klara våra klimatmål. Bolag som Shell, Exxon Mobil, BP och Chevron har dock tydligt visat att de inte kommer att ställa om till att producera förnybar energi. Aktivt påtryckningsarbete är därför inte längre vägen med dessa bolag.

Kraften i stora investerares ställningstaganden visade sig vara en avgörande faktor i fällandet av apartheid-regimen i Sydafrika för 20 år sedan och har definitivt potentialen att snabba på omställningen till ett fossilfritt samhälle. Det är dags att investera vårt gemensamma pensionskapital i verksamhet som bidrar till en hållbar samhällsutveckling, inte tvärtom. AP-fondernas 1 200 miljarder kronor ska både bidra till en långsiktigt trygg avkastning för framtida pensionärer och en hållbar värld att leva i.

AP-fonderna har enligt rådande lagstiftning bars ett övergripande mål och det är att ”skapa en hög avkastning till låg risk”, något som de som är unga idag och framtida generationer kommer ha svårt att förstå när de möter de katastrofer våra utsläpp har orsakat.

Författare:

Olivia Linander, engagerad i Fossil Free Sverige
Pontus Björkman, engagerad i Latinamerikagrupperna
Sofia Hedström, engagerad i Jordens Vänner
Rikard Rehnbergh, engagerad i Klimataktion
Stina Oskarsson, engagerad i Latinamerikagrupperna
Anika Agebjörn, engagerad i Naturskyddsföreningen
Paulina Salminen, engagerad i FIAN
Torbjörn Vennström, engagerad i Klimataktion
Christopher Eriksson, engagerad i FIAN
Josefin Winberg, engagerad i Fossil Free Lunds Universitet
Caroline Westblom, Fossil Free Lunds Universitet
Andreas Jonsson, Fossil Free Högskolan i Jönköping

Fanny Sannerud, Fossil Free Uppsala Universitet
Kim Uddh, Fossil free Högskolan i Jönköping
Jenny Svensson, Fossil Free KTH

Infrastruktur:

Motion 306: Miljövänliga transporter ska vara de mest attraktiva. Även prismässigt!

Idag kan man flyga t o r Spanien för 1000 kr. Motsvarande resa med tåg ligger på ca 5-6000 kr. Det krävs en stor portion idealism och en god ekonomi för att en familj på fyra personer ska välja tåget istället för flyget på den semesterresan... Och detta är inget annat än resultatet av en oansvarig politik. Flyget måste bära sina kostnader på samma sätt som övriga transportmedel, men i praktiken är flyget kraftigt subventionerat (ja, flygbiljetten är idag befriad från moms). Det är tyvärr en avancerad övning att få till stånd internationella skattesatser för flyget men det hindrar oss inte att införa rimliga skattesatser på svenskt inrikesflyg.

Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda att: allt offentligt stöd till flygets infrastruktur i Sverige ska avskaffas, d v s direkt stöd till flygplatser samt infrastrukturprojekt som direkt syftar till att förflytta människor till och från flygplatserna. Inrikesflyget får momsplikt och då är inget annat än 25% moms rimligt. Flygbränsle för inrikesflyg åläggs stegvis samma skatt som fordonsbränsle, med påbörjad beskattning redan kommande mandatperiod. En avreseskatt från svenska flygplatser till utlandet införs också. Avreseskatten ska ligga på en tillräckligt hög nivå, så att resandet med utrikesflyg reduceras kraftigt, och mer klimatvänliga färd sätt stärks i sin konkurrenskraft gentemot flyget. Intäkterna från moms, bränsleskatt och avreseskatt öronmärks till satsningar på underhåll och utbyggnad av svensk järnvägsinfrastruktur.

Författare: Christian Gertzén, Anika Agebjörn, Emil Molander.

Konsumtion, mat och livsstil:

Motion 182: Gör offentlig konsumtion och upphandling klimatsmart

Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges och EU:s folkvalda och andra berörda att kommuner, landsting, riksdag och EU ska verka för att:

- att miljö- och klimatkriterier ska ges högsta prioritet vid offentliga inköp, investeringar och upphandlingar och,*
- att Sverige och EU har en myndighet med uppdrag att bidra till att all offentlig konsumtion och offentliga investeringar blir så miljö- och klimatriktiga som möjligt.*

Bakgrund

En allt större del av den offentliga konsumtionen sköts av privata entreprenörer. Sveriges offentliga upphandlingar utgör en marknad värd 560-670 miljarder kronor per år, eller nästan en femtedel av Sveriges BNP. Omfattningen gör alltså upphandlingarna, men även den övriga offentliga konsumtionen och investeringarna, till strategiska redskap för kommuner, landsting och myndigheter att tackla klimatfrågan. EU slår i sin strategi Europa 2020 fast att offentlig upphandling spelar en nyckelroll för att stödja övergången till en resurssnål ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Därför är det positivt att EU-parlamentet i januari 2014 röstade för ett nytt upphandlingsdirektiv. Nu kommer det att bli lättare att ställa miljökrav i den offentliga upphandlingen. Förutsättningar skapas för att både direktkonsumtion och upphandlingar kan bidra till att Sverige ”uppnår miljömålen och skapar incitament för tekniskprång och helt nya sätt att organisera både produktion och konsumtion”, som den statliga offentliga utredningen Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling formulerar det.

Enligt riksdagens generationsmål ska vi lämna över ett samhälle till våra barn där de stora miljöproblemen är lösta. Därför bör varje upphandling, varje inköp och varje investering analyseras ur ett miljöperspektiv: Hur kan just detta behov lösas så att det samtidigt bidrar till att skapa en hållbar och resurssnål utveckling med minimala utsläpp av växthusgaser?

En effektiv miljöstyrning

I samband med presentationen av statsbudgeten 2014 meddelade regeringen att Miljöstyrningsrådet ska läggas ner. Miljöstyrningsrådet är den organisation som har till uppdrag att uppmuntra och hjälpa myndigheter, kommuner och landsting till mer miljövänlig och social upphandling. Regeringen har beslutat flytta denna verksamhet till Konkurrensverket, vilket är en tydlig nedprioritering av frågorna som dessutom skapar starka interna intressekonflikter. Sveriges Kommuner och Landsting, Lantbrukarnas riksförbund, Naturskyddsföreningen och ordförande i regeringens Upphandlingsutredning är alla kritiska till att Konkurrensverket ska ta över Miljöstyrningsrådets viktiga uppdrag. Istället för att lägga ned rådet borde det ges tydligare och bredare mandat för att bidra till att offentlig konsumtion och offentliga investeringar blir så miljö- och klimatriktiga som möjligt.

Sveriges offentliga upphandlingar och inköp behöver en helhetssyn som tar ansvar för hur vår offentliga konsumtion påverkar samhället och vår omvärld.

Författare:

Pontus Björkman, engagerad i Latinamerikagrupperna
Sofia Hedström, engagerad i Jordens Vänner
Rikard Rehnbergh, engagerad i Klimataktion
Stina Oskarsson, engagerad i Latinamerikagrupperna
Torbjörn Vennström, engagerad i Klimataktion
Anika Agebjörn, engagerad i Naturskyddsföreningen
Christopher Eriksson, engagerad FIAN

Påverkan, metoder:

Motion 165: Utbildning för hållbar utveckling.

Klimat och miljöfrågor är globala problem som behöver globala lösningar. Sverige har ett ansvar att ta in kunskap och erfarenhet från de som redan lever med effekterna av en ohållbar klimatpolitik innan den nya svenska klimatpolitiken utformas. Det ska göras i samarbete med det internationella civilsamhället, framförallt det globala syd.

De problem vi står inför när det kommer till såväl klimat som andra miljöfrågor är en effekt av de ekonomiska modeller som styr vårt samhälle. Från Framtidsjordens nätverksorganisation Pereyra i Argentina kommer insikten att den ekonomiska modell som skapat stora orättvisor och ojämlikhet även bär ansvaret för en politik som leder till förlust av ekologisk mångfald och utbredning av monokulturer. Det ska dock inte enbart ses som en ekologisk kris utan, kanske än mer, en kulturell och social kris. Därför är lösningarna på klimat- och miljöfrågor inte enbart kopplade till miljöpåverkan utan måste ses i ett bredare perspektiv. Där är utbildning en viktig faktor.

Ett ytterligare problem som lyfts av Framtidsjordens nätverksorganisationer både i Indien och Sri Lanka är att miljöfrågor i allt för stor utsträckning studeras utifrån ekonomiska intressen. Det är viktigt att stärka kunskapen kring sociala och ekologiska konsekvenser. På de områdena finns det mycket stor kunskap hos de som genomlevt ett radikalt skifte i hur mat produceras – småskaliga jordbrukare i det globala syd.

Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda:

Att utbildning inom klimat- och miljöfrågor ska utökas och integreras i alla ämnen i såväl grundskola som gymnasieskola.

Att utbildningen (enligt ovan) ska ha fokus på att överbrygga klyftan mellan samhälle och natur samt mellan akademisk kunskap och praktisk erfarenhet.

Författare: Framtidsjorden Sverige, Framtidsjorden Argentina – Fundación Proyecto, Pereyra
Framtidsjorden Sri Lanka – Gami Seva
Sevana och Framtidsjorden Indien – Kudumbam genom Jonatan Ericsson Sjöman.

Politik 1 – nationellt och internationellt:

Motion 173: Genomför Klimatberedningens förslag!

Regeringen tillsatte år 2007 en parlamentariskt sammansatt klimatberedning, med uppdrag att genomföra en översyn av den svenska klimatpolitiken. Beredningen, där alla dåvarande riksdagspartier var representerade, lyckades enas om ett klimatmål på lång sikt och en omfattande handlingsplan med cirka 50 olika förslag. Handlingsplanen var tänkt att införas omgående och vara fullt utvecklad år 2020. Tio av förslagen kunde kvantifieras och beräknades ge utsläppsminskningar på 4,6 miljoner ton koldioxid per år. Av de tio kvantifierbara förslagen har bara två genomförts. Det innebär att man har missat möjligheten att minska utsläppen med över 4 miljoner ton koldioxid per år, vilket motsvarar cirka 7 procent av Sveriges totala utsläpp.

Klimatberedningens åtta kvantifierbara förslag som regeringen inte genomfört:

- Kapacitetshöjning av järnvägen med minst 50 %
- Investeringsbidrag till biogasanläggningar
- Höjd drivmedelskatt med 70 öre per liter
- Indexering av drivmedelskatten efter BNP
- Koldioxidbaserad förmånsbeskattning
- Kilometerskatt för godstransporter
- Skatt på fluorerande växthusgaser
- Ändrad förmånsbeskattning för drivmedelsfordon

Vi vill att klimatriksdagen ger regeringen i uppdrag att omedelbart genomföra dessa åtta kvantifierbara förslag, samt att regeringen ökar ambitionerna att genomföra den föreslagna handlingsplanen.

Författare: Klimaktion Uppsala genom Mikael Malmaeus.

Politik 2 – spec klimatpolitik/växthusgaser:

Motion 220: Halvera Sveriges klimatpåverkan under nästa mandatperiod.

Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda att nästa regering ska driva en ambitiös klimatpolitik som skapar eko i omvärlden och som kan öppna upp de låsta klimatförhandlingarna genom att vara ett inspirerande exempel. Sverige kan gå före.

Bakgrund

Sedan september 2013 har FN:s klimatpanel IPCC publicerat tre delrapporter i sin femte stora sammanställning av det vetenskapliga läget i klimatfrågan (förkortat AR5). Alltefter deras innehåll blir känt står det klart att det inte går att komma förbi klimatfrågan om man vill kämpa för ett fungerande välfärdssamhälle i framtiden. Det handlar om inget mindre än möjligheterna att upprätthålla fungerande civilisationer för våra barn och barnbarn.

Note: We do not store your email address(es) but your IP address will be logged to prevent abuse of this feature. Please read our Legal Terms & Policies

Den första offentliggjordes i Stockholm i september 2013 och slog fast med stor säkerhet att människan har påverkat klimatet, och att fortsatta utsläpp innebär stora förändringar i klimatet, en kraftig ökning av den globala medeltemperaturen, högre havsnivåer, och stora förändringar i nederbördsmönster.

Den andra delrapporten kom i mars 2014 och handlade om klimatförändringarnas konsekvenser för mänskligheten. Den är den mest omfattande genomgången av effekterna av klimatförändringarna, nu och i framtiden.

Redan vid sekelskiftet kommer hundratals miljoner människor att behöva flytta – undan havsvågor stormar, torka och livsmedelsbrist. Detta innebär större risker för våldsamma konflikter, och även triljoner dollar i kostnader som slår sönder världsekonomin.

Rapporten bedömer att skördarna riskerar att minska med 2 procent per decennium fram till sekelskiftet på grund av klimatförändringarna. Och det i en värld där behovet av mat förväntas öka med 14 procent per decennium på grund av folkökningen. Undernäringen bland barn kommer att öka med 20 procent.

Det kommer alltså inte att finnas utrymme för att odla biobränslen, ens i närheten av den omfattning som skulle krävas för att ersätta de fossila bränslen. Transportmöjligheterna kommer att begränsas stort, liksom det som vi vant oss vid ifråga om världshandel.

Färskvattenbristen kommer att bli omfattande. Detta tillsammans med torka och skyfall, bränder, salvatteninträning och snabba förändringar i ekosystemen kommer att slå hårt mot den biologiska mångfalden vilket också slår mot matförsörjningen.

Värmeböljor, bränder och spridning av sjukdomar kommer att öka ohälsan mångfaldigt, och sjukvårdens system kommer inte längre att räcka till.

Den tredje delrapporten kom i april 2014 med analys av vad som kan behöva göras politiskt för att ha en rimlig chans att undvika de farligaste klimatförändringarna. Enligt denna har världen 15 år på sig att få ekonomin, energisystemen, transporter, matförsörjningen och industrin att fungera på ett sådant sätt att vi kan få ner utsläppen tillräckligt mycket. Det är framför allt fyra saker som krävs för att klara målet:

- Avskaffa subventionerna för fossila bränslen.
- Införa utsläppsrätter eller skatt på koldioxid.
- Ge stöd och bra villkor för förnybar energi.
- Förhandla fram internationella avtal så att alla länder inför samma åtgärder.

Femton år för världen i stort betyder att rika länder som Sverige har ännu kortare tid på sig att sätta en ny kurs. Detta därför att fattiga utvecklingsländer rimligen behöver få mer tid på sig för att lösa grundläggande utvecklingsbehov. För att få en chans att få till hållbara avtal så måste rika länder som Sverige gå före och visa att vi tar vårt ansvar för att få ner vår egen klimatpåverkan så snabbt som möjligt.

Därför föreslår vi ett djärvt uttalande om att Sveriges nästa regering, oavsett vilken det blir, ska sätta som ambition att halvera Sveriges klimatpåverkan under nästa mandatperiod.

Sveriges klimatpåverkan är stor, vi orsakar utsläpp motsvarande 12 ton koldioxid per person och år. Det är minst 6 gånger mer än vad som är långsiktigt hållbart. Sverige tär alltså på framtida generationers möjligheter att överleva.

Förslag till uttalande från Klimatriksdagen 2014

Sveriges första folkliga klimatriksdag uppmanar Sveriges nästa regering att anta en historisk klimatutmaning. Statsmakterna, företagen, folkrörelserna, de enskilda medborgarna samlas i en nationell mobilisering för att halvera Sveriges klimatpåverkan under nästa mandatperiod. Det innebär att vi gemensamt ska se till att utsläpp motsvarande 55 miljoner ton Koldioxid[1] fasas ut så snart det över huvudtaget är möjligt.

Vi inser att det är en näst intill ouppnåelig ambition. Men den motsvarar vad som enligt den senaste forskningen krävs av rika länder som Sverige för att världen ska ha en rimlig chans att undvika de farligaste klimatförändringarna. Vi måste försöka.

En klimatomställning av detta slag motsvarar den mobilisering som nationer upplevde inför och under andra världskriget då hela samhällsapparaten ställdes in på att hantera en krigssituation utan motstycke i historien.

Varje sektor av samhället inbegrips. Vi sammanfattar detta i ett elvapunksprogram som ger en grund för den politik som krävs för en halvering av utsläppen. Den mobiliserar också resurser till gröna jobb, innovation och nya levnadsformer. Vi ser därför nya möjligheter till ett gott liv och en fungerande välfärd också i en fossilfri och hållbar ekonomi.

Elva punkter för en halvering av utsläppen under nästa mandatperiod:

- 1. Inför koldioxidskatter i alla sektorer. Höj koldioxidskatterna gradvis och förutbestämt under en tioårsperiod. Använd energiskatterna för att minska energianvändningen inom alla områden.*
- 2. Energieffektivisera våra bostäder och lokaler med hjälp av statliga subventioner och särskilda klimatobligationer. Skärp byggnormerna nu och bygg mer i trä istället för cement.*
- 3. Mångdubbla satsningarna på förnybara energisystem. Stötta utvecklingen genom skattereformer, utbyggd nettodebitering och högre nivåer i elcertifikaten.*
- 4. Ställ om transportsektorn. Satsa på tåg, kollektivtrafik, bränslesnåla fordon, cykel och gångtrafik – för minskade vägtransporter, fossilfri trafik och ett transportsnålt samhälle. Stoppa de stora motorvägsprojekten och för över resurserna till kollektivtrafik och cykeltrafik. Inför ett tydligt beställansvar för köpare av transporttjänster med krav på att mest klimatsmarta transportlösningar ska användas. Starta ett snabbprogram för bussproduktion i avvaktan på att spårlösningar kommit till stånd.*
- 5. Minska matens klimatpåverkan; genom köttskatt, stöd till vegetarisk, ekologisk matproduktion, minskat matsvinn och ökad lokal matförsörjning.*
- 6. Ställ om fjärrvärmens till fossilfri energi. Bort med plastavfall i sopförbränningen. Satsa på biobränslen och energieffektivisering. Förbjud eldningsolja senast 2018 och inför konverteringsstöd.*
- 7. Energieffektivisera industrin och inför krav på utnyttjande av spillvärme till uppvärmning och energiproduktion.*

8. Stoppa subventionerna till fossila bränslen, och för över resurser till satsning på biobränslen och förnybar energi.

9. Främja hållbara konsumtionsmönster, främja återanvändning, reparationer och hantverk, genom t ex momsbefrielse och ett utökat grundavdrag istället för reseavdrag, ränteavdrag, RUT och ROT.

10. Inför obligatoriska klimatkrav i offentlig upphandling.

11. Starta ett allmänt folkbildningsprogram som involverar arbetsplatser, föreningar, studieförbund och enskilda i en nationell rörelse för att varje invånare i Sverige ska halvera sin egen klimatpåverkan under de närmaste fem åren. Folkbildningens syfte är också att skapa engagemang och förståelse för den omställning som de tio åtgärdsområdena innebär.

Klimatriksdagen uppmanar statsmakterna att från dag ett, efter höstens val, sätta igång en historisk mobilisering för en fossilfri ekonomi. Vi kan inte riskera att förutsättningarna att leva ett gott liv på vår jord ruckas i grunden. Vi måste förändra vårt sätt att leva, konsumera och producera innan det är försent för våra barn, barnbarn och framtida generation.

Författare: Torbjörn Vennström och Pontus Björkman

[1] Enligt Naturvårdsverket så uppgick Sveriges klimatpåverkande utsläpp till 115 miljoner ton CO₂-ekv 2010 räknat utifrån ett konsumtionsperspektiv. Utsläppen har, räknat på detta sätt, ökat med 15 procent sedan 1990